

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΩΝ ΕΝ ΠΕΤΑΙ ΟΗΛΑΡΧΗΓΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΟΝΔΙΤΖΗΣ ΔΑΝΙΗΛ

*Εὐγενέστατε ἀδελφέ μας Ἐπίσκοπε κύριε Βονδίτζης
σοῦ φιλοῦμε τὰ μάτια.*

καὶ μὲ τὸ ἀδελφικὸν μας σὲ εἰδοποιοῦμεν, ὅτι ἐμάθομεν τοὺς κόπους· καὶ ταχμάκια ὅπου ἔκαμες διὰ τὴν κοινὴν δούλευσιν· καὶ κοντὰ ὅπου σοῦ πρέπει κάθε ἔπαινος, καὶ ζεύρης ὅτι ἂν ὁ Θεὸς μᾶς δώσῃ σαλιαμέτι, πρέπει καὶ ἡ θεοφιλία σου νὰ λάβῃ ἀπὸ ὅλους μας τὴν πρέπουσαν ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων σου καὶ ἔτζη νὰ εἶσαι βέβαιος. πρέπει ὅμως εὐθὺς ὅπου λάβεις τὸ παρὸν μας νὰ κινήσῃς καὶ νὰ πηγαίνῃς μὲ τὸ παρὸν μας ἀράδα εἰς ὅλον τὸ κάρλαλι πέρα καὶ πέρα καὶ εἰς τοὺς πέντε νυχχιέδες νὰ γράψῃς τὴν δεκατιὰν μὲ παστρικὸν τεφτέρι, καὶ λογαριασμὸν ἀπὸ χωριά, τζεφτιλήκια, μοναστήρια καὶ κάθε ἄλλο ὅπου εἶχε σποράν γεννημάτων, καὶ τὸ τεφτέρι αὐτὸ νὰ μᾶς δοθῇ ὅταν σου τὸ ζητήσωμεν, ἐπειδὴ καὶ ἀπ' αὐταῖς ταῖς δεκαταῖς ἔχουν νὰ τραφοῦν ὅλα τὰ ταμπούρια μας, καὶ ἀσκέρια ἐν ὧσφ ἔχομεν μὲ τοὺς ἐχθροὺς μας· καὶ ὅποιον μέρος σοῦ ἐναντιωθῇ, καὶ δὲν ὑπακούσῃ κατὰ τὴν θέλησιν σου νὰ γράψῃ παστρικά τὴν δεκατιὰν του, εὐθὺς νὰ μᾶς δώσῃς ἡμᾶς χαμπέρι, καὶ τότε κάμνομεν ἡμεῖς ἐκεῖνο ὅπου χρειάζεται· εὐθὺς ὅμως νὰ κινήσῃς καὶ νὰ κάμῃς καθὼς σοῦ γράφομεν, καὶ νὰ δουλεύσῃς μὲ πίστιν καὶ τιμὴν εἰς αὐτὸν τὸν μανδῆν ὡσὰν ὅπου εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς ὅλης τῆς κάθε δουλειᾶς μας.

Θεῦθεν δὲ ὑγίαινε·

Πέτα

824 : Ὀκτωβρίου 29.

αγο μου :
χουρουντάκης
[ΤΣ]

νότη μπό :
τζαρης.
[ΤΣ]

ἀνδρέας
Ἰσκου

ταχῆς αμ :
πάζης
[ΤΣ]

γεωργάκη
δράκος
[ΤΣ]

γωγος μπα
κολας
[ΤΣ].

Ἰλμάζ
μέτζης
[ΤΣ]

γεωργάκης
νικολοῦ.
[ΤΣ.]

Τῷ εὐγενεστάτῳ ἀδελφῷ μας ἐπισκόπῳ κυρίῳ Δανιήλ
εὐτυχῶς ὅπου τὸ χροί.

αἱ τρεῖς πρῶται σφραγίδες εἰσὶ τουρκιστί, ἡ τοῦ Νότη Μπότσαρη
φέρει ἄνωθεν σταυρὸν καὶ εἰς δύο σειράς τὰ γράμματα $\frac{\text{NTM}}{\text{XP}}$ καὶ ἡ τοῦ
Γεωργίου Δράκου ὁμοίως φέρει σταυρὸν καὶ τὰ γράμματα $\frac{\text{ΔΜΟ}}{\text{ΔΡΥ}}$, ἧτις
φαίνεται ἀνήκεν εἰς ἕτερον Δράκον Δῆμον ὀνομαζόμενον· αἱ τοῦ
Γεωργάκη Νικολοῦ καὶ Γώγου Μπακόλα εἰσὶν ἐξίτηλοι· ὁ δὲ Γεώργιος
Ἰσκου δὲν ἔχει σφραγίδα, διότι πιθανὸν αὐτὸς ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν.
Ὁ δὲ πρὸς ὃν τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἐπιστέλλεται Δανιήλ ἐπίσκοπος Βον-
δίτζης (τανῶν Βονίτσης) ἐγεννήθη ἐν Λευκάδι ἐκ γονέων ἐκ Κατοχῆς
τῆς Ἀκαρνανίας ἐκεῖσε μεταναστευσάντων. Νεώτατος ἐπορεύθη εἰς
Ἄρταν περὶ τῷ 1789, καὶ ὑπηρέτησεν ἐκεῖ ὑπὸ πέντε μητροπολίτας
Ἄρτης περὶ τὰ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη ὡς ὑπηρέτης, διάκονος καὶ
ἀρχιδιάκονος τῶν μητροπολιτῶν Μακαρίου, Ἰγνατίου α', Πορφύριου
τὸ α', Ἱεροθέου α', καὶ Πορφύριου τὸ β', μέχρι τοῦ 1817. Κατὰ τὸ
1805 φυγόντος τοῦ Ἰγνατίου τὴν καταδίωξιν τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ,
ἠκολούθησεν αὐτὸν καὶ ὁ Δανιήλ εἰς Κέρκυραν, ὅστις καὶ ἀπεστῆλη ὑπὸ
τοῦ Ἰγνατίου εἰς περισυναγωγὴν τῶν τότε ὀπλαρχηγῶν. Παρὰ τῷ
Ἰγνατίῳ παρέμεινε πιθανῶς μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1809, καθ' ὃ οἱ
Ῥῶσοι ἤναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς Ἰονίους νήσους· μεθ' ὃ
φαίνεται παρέμεινεν εἰς Λευκάδα καὶ ἐκ ταύτης ἐπορεύθη εἰς Πρέβεζαν
παραμείνας ἐν τῇ αὐτῇ σχολῇ. Ἐκ ταύτης παρέλαβεν αὐτὸν ὁ ἀπὸ
τοῦ 1805, μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Ἰγνατίου, προαχθεὶς εἰς τὴν μητρόπολιν
Ἄρτης Πορφύριος, παρ' ὃ ἐπὶ διετίαν παρέμεινε. Τούτου δὲ ὑπὸ τῆς
Μεγάλης Ἐκκλησίας μετατεθέντος εἰς Ἐλασσῶνα, προεχειρίσθη Ἄρτης
ὁ Ἰωαννίνων Ἱερόθεος, παρ' ὃ παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ
συμβάντος τῷ 1810. Ἐπὶ διετίαν περίπου παρέμεινε καὶ παρὰ τῷ
διαδόχῳ τοῦ Ἱεροθέου Γαβριήλ, προαχθέντι εἰς μητροπολίτην Ἄρτης
τῷ 1810. Μεθ' ὃ λαβὼν συστατικὰς πρὸς τὸν Ἰγνατίον ἐπιστολάς
ἀπὸ τοῦ 1810 εἰς μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας ὑπὸ τῆς ἀγιωτάτης
Ῥωσικῆς συνόδου ἀποσταλθεὶς ἐπορεύθη εἰς Μιτυλίνην πρὸς τὴν
μητέρα τοῦ Ἰγνατίου, καὶ ἐκ ταύτης λαβὼν ἐπιστολάς, ἔλαβε τὴν
πρὸς τὸ Βουκουρέστιον ἄγουσαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμοίως παραχωρηθεῖ-
σων τῶν ἡγεμονιῶν ὑπὸ τῆς Ῥωσίας τῇ Τουρκίᾳ τῷ 1812, ἀπε-
σῆθη ὁ Ἰγνατίος εἰς Μπρασοβόν δι' ὃ ὁ Δανιήλ μετέβη εἰς Σέρρας

παραμείνας ἐπ' ὀλίγον. Διαβαίνοντα δὲ δι' Ἐλασσώνος παρέλαβεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Πορφύριος, τὸ δεύτερον μετακληθεὶς εἰς τὴν μητροπόλιν Ἄρτης ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τῷ 1813. Ἐμείνει δὲ παρ' αὐτῷ ἐπὶ πενταετίαν ὡς ἀρχιδιάκονος μέχρι τοῦ 1817, ὅτε τὴν ἔκτὴν Μαΐου χειροτόνησεν αὐτὸν ψιλῷ τῷ ὀνόματι ἐπίσκοπον Βονδίτζης, παραστάντων κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Ρωγῶν Ἰωσήφ καὶ τοῦ πρώην Χειμάρης Ἀνατολίου. Ἐδαπάνησε δὲ κατὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ γρόσια 4040, ἐξ ὧν δύο χιλιάδας ἔλαβον οἱ ἀρχιερεῖς. Παρὰ τῷ Πορφύριῳ παρέμεινεν ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ, πρὸς περισύνανξιν τῶν εἰσοδημάτων τῆς μητροπόλεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1820. Δις δὲ ἀπόβλητος γενόμενος τῆς ἑδρας ὁ Πορφύριος ἐξωρίσθη εἰς Ἀθῶν. Παρὰ τῷ διάδῳ τοῦ Πορφυρίου Ἀνθίμῳ παρέμεινε μέχρι τῆς 23 Μαΐου τοῦ 1821, ὁπότε εἰς Βραχώριον διατρίβων ἔνεκα τῆς ἐλληνικῆς ἐπανάστασεως, συλληφθεὶς καὶ φυλακισθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Μαθὼν δὲ τοῦτο παρὰ τῆς τροφῆς τοῦ ἐκεῖ καδῆ, χριστιανῆς οὔσης, κατόρθωσε διαφυγὼν νὰ σωθῇ εἰς Λευκάδα, ἐνθα ἔτι δὲ καὶ ἐν Κερκύρᾳ διέτριψε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐν Λευκάδι τῷ 1854. (Ἐκ τῶν σωζομένων ἐγγράφων καὶ σημειώσεων τοῦ Δανιὴλ παρὰ τῷ ἐν Λευκάδι ἀνεψιῷ αὐτοῦ Ἀθανασίῳ Ἡρακλειώτῃ.)

Ὁ κατὰ τῷ 1821 κηπουδὴν πασχὼς Ἀλῆ Μπέις ἐξέδοτο περὶ αὐτοῦ τὸ κάτωθι δίπλωμα: Ἀλῆ Μπέις ὑψηλὴ Καπετανία καὶ διοικητὴς τῶν θαλασσίων δυνάμεων τῆς Ἀσπρῆς θαλάσσης.

Ἐδόθη τὸ παρὸν μου εἰς τὸν ἐπίσκοπον Δανιὴλ Βονίτζης, ὅτι ὥδε εἰς πρέβεζαις καὶ εἰς βόνιτζαν καὶ πέριξ, ἐνουθέτησεν τὸν ῥαγιὰν εἰς τὴν εὐπείθειαν τοῦ ἀνακτοῦ μας, καὶ μὲ ὅλους τοὺς ῥαγιαδες ἦλθεν πολὲς φορὰς εἰς ἡμᾶς φανερόνως τὸ ἐνθερμον σαδακάτι τους καὶ προθυμίαις εἰς τὴν βασιλικὴν δούλευσιν, εἰς ἐνδειξιν τοῦ ἐδόθη τὸ παρὸν ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ ἐν πρεβέζει στόλου τῇ 21 Ἀπριλίου 1821.

[ντουρᾶς] [Τ.Σ.]

ὑπογραφή Τουρκική.

Ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος ἐγγράφου τοῦ Χουρσίτου μαυθάνομεν ὅτι ὁ Δανιὴλ μέχρι τῆς 29 Ὀκτωβρίου τοῦ 1821 παρέμεινεν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Ἄρτης, ἐν ᾧ ὁ ἴδιος ἐν ταῖς περὶ αὐτοῦ σημειώσεσι σημειοῖ ὅτι ἔφυγεν ἀπὸ τῆς 23 Μαΐου τοῦ 1821 ἐκ Βραχωρίου. Τὸ ἐγγράφον εὗρέθη ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ, ὥστε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτοῦ διατρίβων ἔλαβε ταύτην. Παρατηρῶ δὲ καὶ τὸ ἐξῆς ἀσυμβίβαστον ἱστορικὸν συμβᾶν. Ὁ Δανιὴλ ἀπὸ τοῦ 1817 μέχρι τοῦ 1821 παρέμεινεν ὡς ἐπίσκοπος Βονδίτζης· ἀλλὰ κατὰ τὸ 1820 κατὰ Φεβρουάριον ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ προεβίβασεν

εἰς τὴν μητρόπολιν Παροναξίας Ἱερόθεον τὸν Βονδίτσης ἐπίσκοπον (Τὰ κατὰ τὸν πατριάρχην Γρηγόριον τὸν Ε', τόμ. α', σελ. 100. Ἐν Ἀθήναις 1865). Ὑποτίθεται δ' ὅτι ὁ μὲν Ἱερόθεος ψιλῶ τῷ ὀνόματι ἔφερε τὸν τίτλον ἐπισκόπου Βονδίτσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ δὲ Δανιήλ ἐν Ἀρτῇ. Οἱ δύο οὗτοι ἐπίσκοποι Βονδίτσης διέλαθον τὴν προσοχὴν τοῦ νῦν Ἀρτῆς Σεραφεῖμ (Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ Ἀρτῆς καὶ Πρεσέζης σελ. 97. Ἐν Ἀθήναις 1884). Ἐν τινι δὲ χειρογράφῳ τῆς ἐν Λευκάδι μονῆς Πεφανερωμένης περιλαμβάνοντι τινὰς Νομοκανόνας ὑπάρχουσι σημειώσεις τινὲς τοῦ Δανιήλ, ἐν αἷς καὶ ἡ ἐξῆς: «χωρὴ εὐρισκόμενος εἰς τὴν μονὴν Πεφανερωμένης εὐλαβία φερόμενος εἰς τὴν πάντιμον ἁγίαν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἐσύνθεσα τὰ παρόντα, ὅπου ἦτον τῆς δυνάμεώς μου ἐν τῷ νῦν καιρῷ τῆς ἀθλίας δυστυχίας μου καὶ ἐλπεινῆς περιφρονήσεως καὶ καταστάσεώς μου.

Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος ὁ Βονδίτσης Δανιήλ.»

III. Γ. Ζερλέντης.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ¹

Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλίας τῷ τζάρφ Ἀλεξίῳ Μιχαήλοβιτς²

Ἄλλο δὲν ἀναγγέλω τῆς μεγάλῃς Σου Βασιλείας, ἐν ταῖς ἡμέραις ὅπου ἔστειλεν ὁ Χάνης τοὺς ἀνθρώπους του εἰς τὸν Σουλτάνον διὰ τὰ σεφέρια, ἔστειλε καὶ ἕνα Κνεζόπουλον Μόσκυβον μὲ γραφαῖς εἰς

¹ Ἐκ τῆς «Συλλογῆς βασιλικῶν γραμμάτων καὶ συνθηκῶν εὐρισκομένων ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ τοῦ ὑπουργείου, τῶν Ἐξωτερικῶν», ἐκδοθείσης παρὰ τῆς ἀρχαιογραφικῆς ἐπιτροπῆς τῆς αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας. Μόσχα, 1849, τόμ. γ', σελ. 425, αὐξ. ἀριθ. 125. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο φέρει χρονολογίαν τὸ ἔτος 1646. Δυστυχῶς πρῶτον μὲν ἡ ἄνω ἐπιτροπή, ἁπλῶς πῶθεν ἐρανισθεῖσα ἐδημοσίευσεν μέρος μόνον τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς, καὶ δεύτερον ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου μένει ἄγνωστον, καθ' ὅσον ἐν τῷ χειρογράφῳ ὑπογράφεται ἁπλῶς «Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλίας», ἐπιθέσας καὶ μικρὰν σφραγίδα διὰ μελάνης, ἐφ' ἧς γράμματα ὅλως δυσανάγνωστα.

² Ἀλέξιος Μιχαήλοβιτς ὁ δεύτερος βασιλεὺς ἐκ τοῦ οἴκου Ῥομάνοβ, μέχρι τοῦδε ἐν Ῥωσίᾳ βασιλεύοντος. Ἐγεννήθη τῷ 1629, ἀνέβη δ' εἰς τὸν θρόνον τῷ 1645 καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1676.

³ Ἀρίστης ἱεράρχης κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου εἶναι ἴσως ὁ Γρηγόριος, ὅστις εὐρηταὶ ὑπογεγραμμένος ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἱάσιον τῆς Μολδαβίας συγκροτηθείσῃ τῷ 1642 Συνόδῳ εἰς ἀποκήρυξιν τῶν ἐκ κληρικῶν Κεφαλαίων Ψευδοκυρίλλου τοῦ Λουκάρεως [Ὁρα Mich. Le Quien Oriens Christian. τόμ. Β', σελ. 110].

Σημ. Ἰ. Σακκαλίωνος.